

## 1. ПРОФИЛ

### Историјат установе

Народна библиотека Бор своје почетке везује за оснивање Читаонице у Злоту, прве сеоске читаонице у Кнежевини Србији, која је основана на Савиндан 1869. Између два рата постојала је Борска народна књижница и читаоница, а за време Другог светског рата стручна радничка и позајмна библиотека, за немачке војнике и службенике. Педесетих година почиње период „насељских“ библиотека које су 1962. обједињене у Централну библиотеку.

Од 1972. библиотека се налази у наменски грађеном простору у згради Дома културе. Активна су и 4 огранка у селима Брестовац, Злот, Кривељ и Доња Бела Река. Од 1994. године НБ Бор је матична библиотека за подручје Борског округа, што је потврђено Решењем министра о одређивању библиотека које обављају матичне функције у библиотечко-информационој делатности ("Службени гласник РС" бр. 122/12). Данас НБ Бор у својој мрежи има 54 библиотеке. Решењем министра културе (Сл. гласник РС 14/13) одређена је за библиотеку која обавља послове од општег интереса у заштити старе и ретке библиотечке грађе на територији града Бора и општина Неготин, Кладово и Мајданпек.

### Законски оквир

Делатност и финансирање Народне библиотеке Бор дефинисана је *Законом о култури РС* (Сл. гласник РС бр. 72/09, 13/16 и 30/16 – испр), *Законом о библиотечкој-информационој делатности* (Сл. гласник РС 52/11), *Законом о старој и реткој библиотечкој грађи* и *Законом о обавезном примерку публикација* (Сл. гласник РС бр. 52 од 15. јула 2011) *Решењем* министра културе (Сл. Гласник РС 122/12 и 14/13) којим је одређена да обавља матичне функције у библиотечко-информационој делатности и послове од општег интереса у заштити старе и ретке библиотечке грађе на територији Борског управног округа, *Декларацијом о унапређивању сарадње јавних библиотека и локалних самоуправа у Републици Србији* која је усвојена на састанку директора матичних библиотека и представника градова и општина у седиштима округа са представницима Министарства културе Републике Србије и покрајнског секретаријата за културу, 26. маја 2009. у Скупштини града Београда, *Националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности* (Сл. гласник РС бр. 39/13), *Правилник о ближим условима за дигитализацију библиотечко-информационе грађе* (Службени гласник 102/17 од 15.11.2017.) *Статутом* НББ (бр.424/1 од 02.11.2016(*Статут о промени Статута* 314/1 од 3.9.2019)).

### Организациона структура

Рад у НББ организован је у оквиру: Матичне службе, Одељења за набавку и обраду библиотечке грађе, Информативног одељења са читаоницом дневне штампе и салом за програме, Позајмног одељења за одрасле, Одељења посебних фондова и периодике са читаоницом, Дечјег одељења, Завичајног одељења, Јавне културно-образовне и издавачке делатности, Опште службе. Посебне целине представљају и 4 огранка у селима Брестовац, Злот, Кривељ и Доња Бела Река.

### Извор финансирања

Најчешћи однос извора финансирања је: Буџет града 99%; Министарство културе РС 1%.

У 2021. НББ ће конкурисати за средства на разним конкурсима, те ова слика до краја године може бити и другачија.

## 2. ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОГРАМА РАДА 2021. ГОДИНЕ

### Процена резултата за 2020.

У 2020. години није реализовано готово ништа од планираних активности.

На основу Одлуке о проглашењу ванредног стања („Сл. Гласник РС” бр. 29/2020), Уредбе о организовању рада послодавца за време ванредног стања („Сл. Гласник РС” бр. 31/2020), одлука Владе Републике Србије, препорука Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут” и Светске здравствене организације, члана 192, а у вези са члановима 55, 56. 179. став 3. тачка 8) Закона о раду („Сл. Гласник РС”, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 - одлука УС, 113/2017 и 95/2018 – аутентично тумачење), Наредбе градског Штаба за ванредне ситуације града Бора (217-17/2020-I од 16.3.2020), дописа Министарства државне управе и локалне самоуправе

од 18.3.2020, Посебног колективног уговора за установе културе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајна и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС”, број 106/18), Правилника о организацији рада Народне библиотеке Бор током трајања ванредног стања због заразне болести COVID-19 и поступања запослених и радно ангажованих лица (230/18.3.2020) и на основу члана 27 Статута Народне библиотеке Бор (бр.424/1 од 2.11.2016), 23.03.2020. је донета Одлука о организацији радног времена у НББ током трајања ванредног стања. Циљ је био да се на најефикаснији начин организује процес рада, ради смањења на најмању могућу меру могућности оболевања запослених и радно ангажованих лица и корисника услуга НББ од вируса COVID-19 („корона вирус“). Док је трајало ванредно стање, НББ није радила са корисницима, рад се организовао у просторијама библиотеке и од куће. Запослени и радно ангажовани, који су имали неку тешку хроничну болест, старији од 60 година или са децом млађом од 12 година, имали су могућност да обављају послове од куће.

Услуга физичке позајмице књига у периодима проглашења ванредне ситуације у граду Бору, што је било у три наврата (од 11.5. до 8.6; од 19.7. до 18.8. и од 22.10 и траје још увек) била обављала се у потпуно измењеном режиму. Слободан приступ фондовима био је ускраћен. Жељене књиге наручивали су телефоном, електронски на мејл адресу [narucivanjegradje@gmail.com](mailto:narucivanjegradje@gmail.com), или резервацијом књига користећи кобис сервис „Моја библиотека“, или са припремљеним списком до 10 наслова од којих су добијали само 3 која су тренутно слободна. Поштујући превентивне епидемиолошке мере, враћена грађа одлагала се на полице или давала на даље коришћење тек пошто је прошло 5 дана од њиховог враћања у простор библиотеке.

**Последица таквог рада је да се број чланова НББ смањило за 37%, а број посета и позајмљених књига је 50% мањи.**

У кратким периодима када је НББ радила у свом уобичајеном режиму, реализована су 3 представљања књига (Саша Илић – добитник НИН-ове награде; Ана Вучковић – ужи избор за НИН-ову награду; Марина Раичевић – завичајни стваралац); 2 изложбе фотографија (ФК Балкан и „Дневник о мами“ завичајних аутора Стефана и Бошка Ђорђевића); 3 културноуметничка програма; 4 предавања; 3 радионице са средњошколцима на тему медијске писмености и 4 радионице за децу и акредитован стручни семинар за библиотекаре јавних и школских библиотека са темом *Селфи из библиотеке: рад са децом и младима на промоцији читања*. Издавачку делатност чини само *Бележница* 39-40.

Није било традиционалних представљања књига поводом Светског дана књиге за децу (2. април) и Светског дана књиге и ауторских права (23. април) нити су могли на устаљени начин бити реализовани *Дани књиге*, *Дечја недеља*, *месец књиге*...

**Интензивирани су најразличитији облици дигиталног рада.** Одржаване су рефералне базе података и систем научних информација; корисницима је пружана библиотечко-информациона грађа и извори на даљину; ради ажурирања базе прес-клипинга Завичајног одељења и класификовања актуелних информација праћене су информације у е-издањима новина које се односе на завичај; радила се редакција записа у нормативној бази података CONOR.SR базе; креирани су збирни записи у COBISS3 у интерфејсу за каталогизацију, писани текстови за часопис НББ *Бележница* и лекторисани текстови других аутора, уређен је и за штампу приређен часопис *Бележница*; одржан је блог *Клуб књигољубаца* и сајт НББ у смислу постављања битних информација које се тичу рада и функционисања јавне градске библиотеке у време ванредног стања у Републици Србији; постављани су постови који се тичу дисеминације општих информација из области културе, уметности и образовања, а које су могли бити значајне или занимљиве корисницима НББ и корисницима сајта уопште; постављани су постови који се тичу локалне културе и живота и обичаја Борана; анализирани су историјске фактографије везане за ФДБР, радничку културу и индустријско наслеђе у циљу писања публикације о фотодокументацији Француског друштва борских рудника; промовисан је дигитални садржај НББ на друштвеним мрежама чиме је НББ активно учествовала у акцији министарства културе „Дигитална солидарност“. Преко зум платформе реализовано је 8 радионица са средњошколцима, 5 двочасовних виртуалних састанка читалачког кружока у програму „Добар, лош, з(н)ао“ Културног центра Рекс, онлајн представљен роман *Љубавна песма* Срђана Срдића. Активно се учествовало у припреми и реализацији разних активности у оквиру пројекта „Новим путевима у нову будућност организације Шта би кустосирање могло/требало да буде“, пројекта „Приче између зидова“, урађена у два блога на тему рудника у Бору (Борски рудник у Србији: рад и пејзаж током 20. века; Штрајк у борском руднику 1930-их: први европски еколошки протест) у оквиру тематске колекције Индустријско наслеђе у оквиру пројекта Заједничка култура у Европеани.

У току 2020. забележено је 35% онлајн поста и коришћења дигиталних садржаја више него у 2019.

Због немогућности да се реализује било каква набавка, НББ је остала ускраћена за издавачку продукцију из 2020. тј. није купила ни једну једину књигу за своје кориснике. Ово је први пут у последњих 20 година да није купљена ни једна књига и то ће бити тешко надокнађено. Боље речено – никако. НББ ће заувек остати без неких важних књига које смо планирали да купимо јер је мала вероватноћа да ће бити поново издате. Истичемо да је једина права набавка планирана куповина која је резултат активног праћења издавачке продукције и интересовања читалаца – чланова библиотеке.

У 2020. је набављено само оно што је поклоњено а то је 1136 примерка (812 књига из откупа МК, 166 поклони физичких лица и 158 поклон организација).

Укупан књижни фонд НББ закључно са 31. 12. 2020. године је 130.529 (100.460 град + 30.069 села) монографске публикације.

С обзиром на то да читаонице нису радиле, није купована ни дневна штампа и недељници.

У оквиру програма сталног стручног усавршавања кадрова у библиотечко-информационој делатности за 2020. од три планирана програма реализован је само један *Селфи из библиотеке: рад са децом и младима на промоцији читања*. Аутори програма су били Милица Матијевић из Народне библиотеке „Димитрије Туцовић“ из Лазаревца и Елизабета Георгијев из Народне библиотеке „Детко Петров“ из Димитровграда. Програму је присуствовало 15 учесника.

Библиотекар матичне службе НБ Бор је у јануару присуствовао обуци за рад у новој апликацији МБС; два библиотекара одељења обраде књига била су на курсу ВБС-а на тему редакције CONOR базе; у јуну је директор НББ учествовао на форуму „Креативна Европа 2020“ (Ниш); у септембру је један библиотекар присуствовао седници УО БДС-а; директор и уредник културних програма у НББ присуствовали су стручно-научном скупу „Библионет“ (Врање); и два библиотекара су учествовала на међународној конференцији „Покретне библиотеке на путу до удаљених корисника“ (Кладово). У онлајн формату као регистровани учесници, пратили смо саветовање Завичајни фондови - развој, теме и тенденције 2000-2020 (26. и 27. новембра), Конференцију Библиотекарског друштва Србије (14-16.12), и предавања са Конференције Cobiss Meet а библиотекар Завичајног одељења пратио је циклус предавања „После Југославије“ (Факултет за медије и комуникације).

Детаљна анализа свих показатеља биће дата у Извештају о раду.

#### Анализа пословног окружења:

У протеклом периоду НББ имала је добру сарадњу са институцијама и организацијама како из града тако и из републике а тежиште те сарадње је (нажалост) био рад у условима пандемије. И овога пута доказала се професионална солидарност.

#### Процена ресурса јавне установе:

Кадар: недовољан број радника – НББ је талац актуелних закона те за сада нема могућности да тражи и добије потребне раднике (и неопходно увећање масе за зараде) за несметано обављање библиотечко-информационе делатности. Ступањем на снагу *Правилника о ближим условима за дигитализацију библиотечко-информационе грађе* (Службени гласник 102/17 од 15.11.2017.) наметнули су се о приоритети за запошљавање. Члан 6 овог *Правилника* одређује ближе услове за обављање послова дигитализације библиотечко-информационе грађе и извора у погледу техничке опремљености, простора и кадрова, и у тачки 3, став 2 каже: „матичне библиотеке – најмање два запослена лица са најмање основним струковним студијама из области природно-математичких или техничко-технолошких поља“. Народна библиотека Бор нема ни једног радника са овим образовањем. Поред ових радника за функционисање делатности неопходан је један филолог и библиотекар-информатичар (са катедре на Филолошком факултету у Београду)

Али, најпре, постоји потреба за дипломираним економистом, јер је последица рационализације 2017. била таква да служба рачуноводства формално не постоји.

Потребан је и правник јер је НББ једна од ретких матичних библиотека у Србији која га још увек нема, а одговорна је за стручни рад 54 библиотеке у 4 општине и праћење и поштовање законских одредби). Библиотеци недостаје и мајстор, који би обављао различите водовodne,

столарске и електро послове, и био обучен за репарирање књига, а по добијању аутомобила био би и возач.

У НББ не постоји вишак запослених. На крају године НББ има 22 радника (20 на неодређено + 2 на одређено време). У библиотечкој делатности ради само 16 (+ директор), што је недовољно с обзиром на задатке које намећу закони.

Простор је недовољан, а постојећем је неопходна санација.

Наменски грађен простор 1972. не може да задовољи потребе библиотечко-информационе делатности данас. По Стандарду, НББ би требало да располаже површином од 1.225 до 2.100 m<sup>2</sup> а има 1113 m<sup>2</sup>. Недостаје још једна читаоница, простор за матичну службу, културну, јавну и издавачку делатност, гардероба, књиговезница. Овај проблем би делимично решили грађевински радови унутар библиотеке (постоји незасвођен простор између 1. и 2. спрата) чиме би се добило додатних 73 m<sup>2</sup>.

Имамо информацију да су буџетом града обезбеђена средства за израду новог главног пројекта што је неопходан услов да се почне са решавањем овог проблема. Надамо се да ће у 2021. бити реализовано јер је постојало у плану и за 2020, али због лоше ситуације у буџету, првим ребалансом је избрисано.

Неопходна је и санација седам тоалета. После 49 година коришћења, проблем праве како канализационе вертикале тако и водоводне инсталације; поред тога зидне плочице су испуцале, велики број њих је отпао, па о ружној слици која је пред очима корисника библиотеке и гостију не треба трошити речи.

Неопходна је набавка видео надзора (у ФП за 2020. било планирано 150.000 рсд али из поменутих разлога ни та набавка није реализована, а није се нашла ни у предлогу плана за 2021.)

Књижни фонд: Богатство и квалитет књижног фонда у директној је вези са средствима које оснивач издваја за ову намену. Имајући то на уму, треба истаћи да је НББ до 2020. могла да ради квалитетну набавку књига. **Међутим у 2020.** иако је у плану имала 2.300.000 за куповину књига, **НББ није могла да купи ни једну књигу.**

У 2021. НББ има 900.000 дин. опредељених средстава за набавку књига.

Подсећамо да по „Стандарду за набавку библиотечке грађе“, прописаном од Народне библиотеке Србије, а у складу са Законом о библиотечкој делатности, за НББ, с обзиром на број становника у општини, нужно је да се књижни фонд годишње принови куповином за 4.500 књига (просечна цена 700 дин) и 30 наслова периодике (просечна цена 5.000 дин. за наслов годишње). По овом Стандарду библиотеци је потребно за куповину књига и часописа и новина 3.350.000 дин. И овом приликом истичемо да број купљених књига директно утиче на број корисника у библиотеци. Набавком књига по Стандарду не само да ће се побољшати квалитет услуга библиотеке у граду, већ ће оживети и рад библиотечких огранака (Брестовац, Злот, Кривељ, Доња Бела Река) јер је јасно колико је за живот села важна добро снабдевена читаоница.

Техничка опрема: недовољна.

Полице за књиге на позајмним одељењима су старе, а средства за рачунарску опрему су скромна тако да свака принова не успева много да унапреди делатност, већ само замењује ону превазиђену а нужну за пословање.

НББ је неопходан аутомобил како би на ваљан начин обављала своју делатност како у граду тако у целом Борском управном округу. НББ је задужена за обављање надзора над стручним радом 54 библиотеке у округу, и за израду регистра старе и ретке библиотечке грађе која се налази на овој територији, те је неопходно истраживати не само по јавним и школским библиотекама, већ и по манастирским и црквеним. За ове послове немогуће је користити услуге редовне аутобуске линије, а искуство показује да управа града због својих потреба све мање може да излази у сусрет потребама библиотеке.

**Не постоји опрема за видео надзор што је неопходно установи која се између осталог бави и чувањем културних добара.**

По Стандарду од основне техничке опреме још недостаје активна и пасивна мрежна опрема, опрема за магнетну заштиту фондова, уређаји за самостално задуживање и раздуживање библиотечко-информационе грађе, и друга савремена техничка опрема.

Све радне станице у библиотеци прикључене су на локалну рачунарску мрежу библиотеке и на Интернет (АМРЕС). Међутим, ако се изузме библиотека у Брестовцу, преостала 3 сеоска огранка још увек немају интернет. Није урађена мрежа и не могу да се реше проблеми око давања wif-шифре из рачунара из месне канцеларије, како би и рачунари у библиотекама имали интернет конекцију.

На крају 2020. НББ је имала: 27 умрежених рачунара, 6 лап-топа, 2 таблет рачунара, смарт телевизор и хедсет за виртуелну реалност 10 ласерских штампача, 1 матрични и 2 штампача у боји и

1 фото-штампач, 1 мултифункционални уређај (скенер, штампач и копиер уједно), 6 баркод читача, 3 баркод штампача, 3 термална штампача реверса, 5 скенера, 1 фотокопир, 3 пројектора, тв и днд плејер, дигиталну камеру и 2 фотоапарата, 2 бежична микрофона, инфосталак, 15 табли од плуте ради реализације изложби, 1 модерацијску таблу, презентер, апарат за корицење и апарат за пластификацију, у сали за програме озвучење, велико платно за пројекције, 40 рамова за фотографије, велики читаонички сто и 70 столица. Цео простор библиотеке климатизује 10 уређаја.

Због лимитираних средстава у 2021. онемогућена нам је набавка недостајућих полица за књиге за Дечје и Позајмно одељење за одрасле, радног стола и канцеларијских радних столица, рачунара. Ради ефикаснијег рада у НББ планирана је набавка само 1 бар код штампача и 2 ласерска штампача и 15 УПС уређаја.

### **3. ПОСЛОВНА СТРАТЕГИЈА**

#### **Ценовна стратегија:**

И у 2021. цене услуга у НББ биће исте:

За одрасле: појединачна годишња чланарина 400 дин.,

За децу: појединачна годишња чланарина 300 дин.

За све узрасте: полугодишња чланарина 200 дин.,

За све узрасте дневна чланарина 100 дин.

Двојна чланарина (коришћење фондова у огранку и у граду) и за одрасле и за децу 300 дин.

Породична чланарина (сви чланови породице колико год да их има): 600 дин.

За студенте годишња чланарина износи 300 дин.

Колективно годишње учлањење: група од 10 по појединачној цени од 250 дин. (односи се и на одрасле и на децу).

Бесплатне категорије корисника су: сва деца до поласка у други разред основне школе; незапослени са евиденције Националне службе за запошљавање; добровољни даваоци крви (тј. они који су дали крв у текућој и претходној години); донори органа; труднице и породиље; учесници манифестације Златна свадба; штићеници куба „Мозаик“, сарадници часописа *Бележница*, школски библиотекарски борских основних и средњих школа, запослени у установама културе и други који су помагали рад библиотеке.

#### **Позиционирање:**

Народна библиотека Бор је општинска установа културе, а како је матична за Борски управни округ то је позиционира као установу од регионалног значаја. Поред тога, Решењем министра културе (Сл. гласник РС 14/13) поверени су јој послови од општег интереса у заштити старе и ретке библиотечке грађе на територији општина Бор, Неготин, Кладово и Мајданпек.

У граду, НББ је установа која својим ресурсима јесте добар партнер целој локалној заједници. То партнерство се огледа како у пружању информација и давању на коришћење различите врсте грађе, тако и у креирању и реализовању културнообразовних програма.

#### **План промотивних активности:**

Целокупна делатност библиотеке јесте у функцији промотивне активности рада установе и културног потенцијала локалне средине. Њу чини комплетна јавна, културно-просветна и издавачка делатност. Ту се мисли како на програме упознавање суграђана са значајним и утицајним домаћим ауторима из различитих области стваралаштва, различитих генерација и оријентација и са изабраним делима из новије продукције која се високо вреднују у стручној и културној јавности, тако и на издавачку делатност коју већ 20 година чини *Бележница* као једини регионални часопис који се доследно, на систематичан, програмски, стручан али и ка широј публици оријентисан начин бави афирмацијом локалног књижевног, ликовног, преводилачког, културног и стваралаштва у области друштвених наука и хуманистике, и подстиче, потпомаже и прати истраживања локалне друштвене, економске, привредне, политичке и културне историје, значајних завичајних личности и стваралаца, дајући једнаке могућности како старијим и већ афирмисаним, тако и сасвим младим ствараоцима и истраживачима. Уколико финансијска средства дозвољавају, годишњу издавачку продукцију чини још и по једна монографска публикација.

Неопходно је унапређење постојеће сарадње са електронским и свим осталим медијима, како у мисији промовисања културе читања, тако и као позив да се пропрати или активно учествује у програмима библиотеке. На тај начин би се и НББ и школама помогло да квалитетније испоштују препоруку Министарства културе и информисања и Министарства просвете, науке и технолошког

развоја која за свој циљ има развој културних потреба и навика деце и младих и повећање броја посетилаца школског узраста локацијама културног наслеђа и културним садржајима.

За услуге оглашавања на дигиталном билборду и на друштвеним мрежама ове године нису одређена финансијска средства, што би иначе требало да резултира бољом видљивошћу НББ у граду и већом посетом програмима.

#### **4. ПЛАН ОБАВЉАЊА ДЕЛАТНОСТИ И ПРУЖАЊА УСЛУГА**

**За НАБАВКУ КЊИГА НББ у 2021. одређено је 900.000 динара.** У плану су две набавке: у априлу и почетком новембра (после Београдског сајма књига). Редовним праћењем издавачке продукције и стања колекција унутар различитих фондова књига, у складу са умањеним финансијским мигућностима набављаће се нови наслови из свих области и на адекватан начин обнављаће се постојећи књижни фонд.

За набавку периодике одређено је 35.000 дин.

За набавку дневне штампе и недељника (*Политика, Данас, Блиц, Време, НИИ, Недељник, Спортски журнал, Политикин збавник и Мали забавник*) 165.000 дин.

Завичајна збирка ће се углавном попуњавати захваљујући „локалном обавезном примерку“ текуће продукције о Бору и околини и издања завичајних аутора, у складу са Законом о обавезном примерку (*Сл. гласник бр. 52/11*). Ретроспективна набавка грађе биће у складу са потребама и понудом. Планирање новчаних средстава како би се могла откупити антикварна и ретка издања, приватне колекције визуелне грађе и други материјал стручно валоризован и вредан чувања на Завичајном одељењу реализоваће се у складу са *Правилником о набавци библиотечко-информационе грађе у НББ* (бр. 88 од 29.2.2016).

**ИНВЕНТАРИСАЊЕ И КАТАЛОШКА ОБРАДА БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАЦИОНЕ ГРАЂЕ** обављаће се у складу са принављањем, по утврђеним међународним стандардима, уз унос у аутоматске базе података. Од 2005. НББ је укључена у систем узајамне каталогизације Народне библиотеке Србије – пројекат Виртуелне библиотеке Србије, уз коришћење библиотечког програма COBISS. НББ има 5 каталогизатора са лиценцом за рад у COBISS3 који ће наставити рад у систему узајамне каталогизације. Преко заједничке библиографско-каталожке базе података COBIB.SR локална база НББ повезује се преко интернета са свим осталим базама библиотека-чланица система. На овај начин, омогућено је свима да са било ког места, са било ког рачунара, преко интернета и веб апликације COBISS/OPAC могу да претражују каталоге свих библиотека у Србији које су чланице система COBISS.

Од 2018. позајмица ове грађе је аутоматизована, користи се савремени програмски сегмент COBISS3/Позајмица. Средства за приступ систему обезбеђена су, што значи да се на годишњем нивоу за четири улаза из буџета општине одређује 280.000 динара.

Ни ове године неће бити набавке одговарајуће опреме за огранке Народне библиотеке Бор у Брестовцу, Злоту, Кривељу и Доњој Белој Реци, ни додатне обуке тамо запослених што би омогућило да и огранци буду у COBISS систему. Најпре, у самим огранцима морају бити обезбеђени основни предуслови да запослени и корисници могу да користе предности система COBISS, а то је, пре свега успостављање сигурне и брзе интернет везе.

На Завичајном одељењу инвентарисаће се грађа која то до сада није (визуелна грађа, филмови, мултимедије...) и каталожки ће се обрађивати дигитализовани материјал.

У складу са обавезама које проистичу из примене *Закона о заштити старе и ретке библиотечке грађе*, а НББ је одговорна за његову примену у 4 општине Борског управног округа, библиотекар Завичајног одељења радиће на ажурирању електронског регистра културних добара.

**БИБЛИОТЕЧКЕ УСЛУГЕ** – Јавна библиотека је установа културе чији је задатак да свим грађанима обезбеди услуге приступа и коришћења различитих извора информација, у циљу задовољавања њихових културних, информационих, научних, образовних и рекреативних потреба. Извори информација подједнако су доступни свим грађанима без обзира на расу, националност, старосно доба, пол, веру, језик, инвалидност, економски и радни статус и образовни ниво. НББ омогућава приступ библиотечко-информационој грађи и информационим изворима; даје информације о библиотечко-информационој грађи; помаже корисницима при избору и коришћењу библиотечко-информационе грађе, информационих инструмената и извора; води документацију и статистику о библиотечко-информационој грађи и корисницима; ради библиографије и друге информационе изворе; омогућава позајмице библиотечко-информационе грађе и проток

информација; набавља, стручно обрађује, чува и штити библиотечко-информациону грађу; учествује у изради заједничких каталога и база података; организује различите културно-образовне програме и издавачку делатност. Различитим облицима деловања НББ подстиче код свих категорија становништва, почев од предшколског узраста, коришћење библиотеке и библиотечко-информационе грађе.

НББ омогућава корисницима приступ Интернету и самостални приступ бази података о фондовима Библиотеке (приступ локалној бази и претраживање узајамне Cobiss базе података), коришћење електронских публикација посредством SCIndeks (Српски цитатни индекс), CEEOL (Central and Eastern European Online Library), DOAJ (Directory of Open Access Journals), DOAB (Directory of Open Access Books), doiSerbia, doiSerbiaPhD (национални портал докторских дисертација до 2014/2015), NaRDuS (National Repository of Dissertations in Serbia), DART-Europe (агрегатор европских дисертација), Europeana, The Internet Archive, Правно-информациони систем РС и демо верзија базе Paragraf Lex.

План НББ да корисницима омогући квалитетније коришћење електронских публикација у директној је зависности од простора, који треба да буде проширен и квалитетне опреме коју још немамо у потребном броју. Због тога НББ још увек нема услове да прерасте у информационо-реферални центар и центар за помоћ у образовању, а временом и у центар за образовање на даљину, тзв. електронско учење. Библиотека јесте прави центар јер свима под једнаким условима обезбеђује најјефтинији, најбржи и равноправан приступ информацијама и учењу на даљину.

Како би се суграђани боље информисали, НББ ажурира базу информација из локалне заједнице. По захтеву корисника раде се библиографије на теме из разних области културе, уметности и науке.

Уколико епидемиолошка ситуација то дозволи, услуге НББ ће у 2021. бити богатије и реализацијом пројекта „Реанимација“ и „Дигитални грађани“. Квалитетном набавком, презентацијом књига и часописа из фондова, сарадњом са најразличитијим институцијама и организацијама из локалне средине, активним присуством на локалним медијима и на „интернет небу“ планирамо повећање броја корисника.

С обзиром на то да је сала за програме и читаоница дневне и недељне штампе доступна за оне који се крећу уз помоћ колица и да НББ има сарадњу са удружењем „Мозаик“ и Клубом МС Бор, очекујемо да ће наше услуге у већој мери користити и људи са посебним потребама (мада, у будућности треба размишљати и о лифту са спољашње стране зида Библиотеке, који би омогућио приступ фондовима на Позајмном одељењу за одрасле, и о архитектонско-грађевинким и електро радовима који би то омогућили; овај лифт би истовремено учинио доступном и галерију и библиотеку Музеја рударства и металургије).

У раду са корисницима поштоваће се утврђени стандарди који важе за јавне библиотеке, као и *Правилник Народне библиотеке Бор о коришћењу библиотечке грађе*.

**ЈАВНА КУЛТУРНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛАТНОСТ** у великој мери зависиће од ентузијазма и добре воље планираних учесника. **За сва планирана књижевна представљања и предавања и трибине НББ има на располагању буџет од 200.000 динара.** Ако се има на уму да су просечни трошкови једног гостовања 30.000, јасно је колико су опредељена средства мала.

Без обзира, али и у складу са тим, у циљу подстицања, развоја и унапређења културних потреба и читалачких интересовања суграђана, нарочито младих и анимирања најшире јавности и посебних циљних група, НББ ће пратити актуелне токове културе и образовања и издавачку продукцију у 2020. и 2021. години. Организоваће своје традиционалне активности, представљања књига и часописа и књижевна дружења, предавања и трибине, изложбе и друге културноуметничке програме, издавачку делатност, едукативни филмски програм...

У складу са могућностима током 2021. посебним програмима обележиће се значајни јубилеји у нашој и светској култури:

- 150 г. од рођења Јована Дучића, 145 г. од рођења Милана Ракића, 90 г. од рођења Ивана Б. Лалића, 200 г. од рођења Шарла Бодлера, 150 г. од рођења Валерија, 160 г од рођења и 80 г од смрти Тагоре (поетске вечери у сарадњи са рецитаторима борских основних и средњих школа)
- 130 г. од рођења Станислава Винавера (изложба изабраних текстова и јавни час на коме ће се читати песме из *Пантологије пеленгирике* уз песме које су пародиране)
- 170 г. од рођења Лазе Лазаревића
- 200 г. од рођења Достојевског и Флобера ( у сарадњи са Францускум културним центром)

- 235 г. од рођења Вилхелма Грима, 400 г. од рођења Ла Фонтена, 150 г. од рођења Џека Лондона, 250 г. од рођења Волтера Скота (презентација, јавни час, филмски програм од екранизованих дела ових писаца, драмска радионица и цртаоница)
- 265 г. од рођења и 230 г. од смрти Моцарта ( презентација књига и дискова из фонда, мали концерт у сарадњи са мизичком школом, филмски програм)

С обзиром на финансије циклус ИДИОМ у 2021. наставља се барем једним предавањем које ће дати општу панораму политичких идеологија у Европи после Другог светског рата и гостовањем Јовице Спајића, једног од најбољих ултрамаратонаца на свету, са предавањем „Дубоки, дубоки смисао: кретање кроз свет и себе“.

У циљу афирмације читања деце и младих, и то читања као забавне и интелектуалне делатности, као сложеног и узбудљивог рецепцијско-стваралачког процеса током којег дете развија своје аналитичке и критичке способности и даље ће се одвијати разноврсни забавно-образовни програми. У сарадњи са школама биће организоване презентације фондова Библиотеке, јавни часови активне наставе, сусрети литерарних секција и креативне радионице. У складу са препоруком Министарства културе и информисања и Министарства просвете, науке и технолошког развоја која за свој циљ има развој културних потреба и навика деце и младих и повећање броја посетилаца школског узраста локацијама културног наслеђа и културним садржајима, школе су обавештене о радионицама које организује НББ а које могу бити занимљиве и корисне и ученицима и њиховим професорима.

Уколико епидемиолошка ситуација дозволи, ови програми биће саставни део традиционалних активности:

- Дан Народне библиотеке Бор – Светосавска свечаност (културно-уметнички програм)
- Национални дан књиге (28. фебруар када је 1832. у Београду основана Народна библиотека Србије)
- Дани поезије (последња недеља марта; поводом Светског дана поезије)
- Светски дан књиге за децу (2. април) и Светски дан књиге и ауторских права (23. април) – 1 књиж. вече – писац за децу или одрасле
- Дани књиге (мај-јун) – 5 књижевних вечери (обавезно 1 за децу) и предавање у оквиру Идиома
- Изложбе (у пролеће и у јесен) у оквиру пројекта *Дигитализација некњижне грађе...*
- Дечја недеља (прва недеља октобра) – 1 књиж. вече – писац за децу
- Месец књиге (октобар-новембар) – 1 књиж. вече и предавање
- Вече читалаца (новембар) – 1 књиж. вече и предавање
- Дан библиотекара Србије (14. децембар).
- Скупштина Подружнице библиотекара Тимочке крајине.

**ИЗДАВАЧКУ ДЕЛАТНОСТ** у 2021, као и претходних 21 годину, чини штампање два броја **БЕЛЕЖНИЦЕ** за шта нам је опредељено 220.000.

**МАТИЧНЕ ФУНКЦИЈЕ** – Решењем министра културе о одређивању библиотека које обављају матичне функције (*Службени гласник РС бр.122/12*), НББ је поверено да обавља матичне функције за библиотеке у Борском округу (територија општине Бор, Неготин, Кладово и Мајданпек). Мрежу библиотека на подручју Борског округа чине 54 библиотеке: 14 јавних (4 општинске, 8 стационарних огранака и 1 покретни (библиобус) и 1 месна библиотека, 37 школских (27 у основним школама, 10 у средњим школама) и 3 специјалне.

Поверени послови из матичне надлежности односе се на обављање надзора над стручним радом и континуирано праћење услова рада јавних, школских и специјалних библиотека на подручју матичности, старање о унапређењу делатности и стручном усавршавању кадрова, подстицање и координирање активности значајних за рад и развој библиотечко-информационе делатности и осавремењавање пословања библиотека.

Матична служба НББ у оквиру својих законских надлежности у 2020. години планира следеће активности:

- Вођење регистра библиотека и других евалуационих евиденција – Наставиће се са активностима на ажурирању података за већ регистроване библиотеке и Народној библиотеци Србије ће се редовно достављати документација о насталим променама. У циљу подстицања даље изградње и ширења јединствене мреже библиотека, пружаће се, према потреби, стручна подршка и другим библиотекама са подручја матичности које нису уписане у централни регистар, ради обезбеђивање услова и комплетирања потребне документације за регистрацију.
- Праћење рада библиотека и надзор над стручним радом библиотека – Индикатори стања, обима и структуре библиотечке делатности прате се путем прикупљања статистичких података о раду



одељења борске библиотеке и библиотека у мрежи матичности путем анкетног упитника и ажурирања података за базу МБС, кроз табеларни приказ и израду анализа показатеља постигнутих резултата у односу на важеће Стандарде (Правилник о националним стандардима за обављање библиотечно-информационе делатности (Сл. гласник РС бр. 39/13)). Као и сваке године и у 2021. години ће се попуњавати обрасци за програмски пакет МБС и доставити Народној библиотеци Србије за све библиотеке из надлежности матичне библиотеке. Уједначено вођење евиденције о бројчаним показатељима рада и вођење редовне библиотечке статистике омогућаваће аналитичку обраду података за перманентно праћење делатности у мрежи библиотека. Осим тога, праћење и проучавање услова рада у библиотечној делатности и предлагање мера за побољшање услова и унапређење рада спроводи се путем надзора над стручним радом. Надзор ће се обављати непосредним увидом у стручни рад библиотека. У 2021. години се планира надзор укупно 20 библиотека (2 у јавним библиотекама, 1 у специјалним и 17 у школским библиотекама).

◦ Пружање стручне помоћи и инструктивни рад са запосленима – Пружање стручне помоћи је основ инструктивног рада матичне службе и обухвата све врсте стручне помоћи и обуке према уоченим потребама и како ситуација налаже: у постору матичне библиотеке, на терену, телефонским путем или путем електронске поште. Најчешћа питања поводом којих се очекује стручна помоћ тичу се прикупљања, обраде, класификовања, чувања и заштите библиотечно-информационе грађе, ревизије, расхода, попуњавања образаца за базу МБС. Стање кадровских ресурса у библиотекама у 2021. години биће праћено у смислу промена, као и стицања услова за полагање стручног испита из библиотекарства или за више стручно звање у складу са *Правилника о ближњим условима за стицање виших стручних звања у библиотечно-информационој делатности* (Сл. гласник РС бр. 22/13).

◦ Припреме за обављање редовне ревизије целокупног фонда НББ – Пошто у 2020. због измењеног начина рада услед пандемије, није реализована редовна ревизија помоћу програмске опреме COBISS3, ревизија ће бити реализована 2021. у чему ће матична служба имати активно учешће у планирању, организацији рада и праћењу процедуралног поступка ревизије у складу са Правилником о инвентарисању, обради, ревизији и отпису библиотечно-информационе грађе и извора, као и вођењу евиденције о библиотечно-информационој грађи и изворима (Сл. гласник РС бр. 47/13).

◦ Учесће на стручним семинарима и скуповима – Матична служба ће редовно пратити и запосленим у библиотекама из своје надлежности дистрибуирати обавештења о стручним скуповима и семинарима. У вези са тим, матична служба ће подржавати и залагати се да библиотекар из Борског округа буду упућивани на стручне скупове и изван подручја матичности, у организацији Народне библиотеке Србије, стручних удружења у региону, Заједнице матичних библиотека и других сродних организација које организују семинаре, тематски блиске библиотечно-информационој делатности, обухватајући и законску регулативу која се односи на ову делатност.

◦ Организација стручних семинара – У складу са Законом и пратећим подзаконским актом, *Правилником о сталном стручном усавршавању у библиотечно-информационој делатности* (Сл. гласник РС бр. 18/13), матична служба се стара о сталном стручном усавршавању запослених на подручју матичности. У складу са финансијским могућностима и ако епидемиолошка ситуација то дозволи, у 2021. години реализоваће се најмање три стручна семинара за библиотекар Борског округа, два за библиотекар из јавних библиотека, а један за школске библиотекар. У оквиру програма за 2021. чију акредитацију одобрава овлашћена комисија Народне библиотеке Србије, а сагласно потребама посла и интересовању библиотекара бираће се теме семинара. За школске библиотекар бираће се стручни програми одобрени од стране Завода за унапређење образовања и васпитања. Перманентно ће се пратити и проучавати стање, потребе и услови рада у библиотечно-информационој делатности на територији Борског округа на основу којих ће се давати иницијативе за бољу организацију библиотечног пословања и побољшање квалитета рада и увођења нових услуга.

◦ Изградња јединственог библиотечно-информационог система – И даље ће се настојати да се укључе четири сеоске библиотеке са подручја града Бора (огранци борске библиотеке) у јединствен библиотечно-информациони систем. У вези са тим, планира се унапређење техничких услова рада у овим сеоским библиотекама набавком одговарајуће компјутерске и пратеће опреме. Народној библиотеци Мајданпек која је од јавних библиотека, најмлађа чланица COBISS система, и даље ће се пружати стручна помоћ за несметану примену овог система у 2020. години.

За ове намене планирамо суфинансирање МКИРС у износу 350.000.

**ЗАШТИТА БИБЛИОТЕЧКЕ ГРАЂЕ:** Репарација оштећених књига обављаће се, као и до сада, у борским штампаријама (ФП опредељено је 30.000). Наставиће се и посао дигитализовања као облик заштите и презентације некњижне грађе. Средства за набавку опреме и програма и софтверских решења, као и информационих система који су у широј употреби за потребе спровођења

процеса дигитализације а у циљу унапређивања обраде, обезбеђивања доступности дигитализоване грађе и управљања дигиталном грађом покушаћемо да обезбедимо посредством Конкурса за финансирање или суфинансирање пројеката из библиотечко-информационе делатности у 2021. години.

Обављаће се и редовна контрола и сервисирање противпожарних апарата. (ФП опредељено је 65.000).

Пошто нам у 2020. години није омогућена набавка и уградње видео надзора (по предмери и предрачуно потребно је 150.000) НББ ће покушати да средства за ову намену прибави путем конкурса министарства културе или министарства правде (средства опортунитета).

## **5. КАДРОВИ**

Народна библиотека Бор има мањак запослених.

Како би НБ Бор и даље обављала своју делатност на веома високом нивоу (оцена Одељења за развој библиотечког система Народне библиотеке Србије) неопходно је примање 4 радника 7. степена: дипломирани економиста, информатичар – систем инжењер, филолог, библиотекар-информатичар. Библиотеци недостају и референт општих послова и двојица мајстора, који би поред портирских послова (на тај начин би се обезбедило боље праћење ко и како улази у библиотеку) у две смене, како библиотека иначе ради, обављали у време кад им се смене поклапају различите водоводне, столарске и електро послове, фотокопирање, и били обучени за репарирање књига (пошто се пронађе простор за књиговезницу), а по добијању аутомобила један од њих би био и возач.

У Народној библиотеци Бор ради 20 радника на неодређено и 2 радника на одређено време. У библиотечкој делатности ради само 16 (+ директор), што је недовољно с обзиром на задатке које намећу закони. Два радника (на одређено време) обављају рачуноводствене послове.

Финансијским планом опредељена су средства за плате (позиције 411+412) у износу 23.641.014,00 дин.

Кадровска структура по усвојеној систематизацији:

Укупно 21: А-директор 1 + Б-стручни послови 16 + В-општи послови 4

Стручна спрема (укупно): VII степен 8; VI степен 4; IV степен 6; I степен 3.

Стручни послови (Б): (всс) библиотекар 6;

(вшс) виши књижничар 4;

(ссс) књижничар 6

Општи послови (В): (всс) 1 дипломирани економиста

Одржавање хигијене, послови курира – 3 (нкв)

Кадровски план за 2021.

Стручни послови: (всс) библиотекар 6 + 1 информатичар – систем инжењер

(вшс) виши књижничар 4;

(ссс) књижничар 7

Општи послови: + (всс) 1 дипломирани економиста

+ (ссс) 1 благајник

(нкв) одржавање хигијене, послови курира 3

## **6. ПЛАНИРАНИ УКУПНИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ ЗА 2021.**

Приходи из буџета: 30.817.718,00 дин.

Трансфери са других нивоа власти: 50.000 (боловања дужа од 30 дана)

УКУПНО ПЛАНИРАНИ ПРИХОДИ: 30.867.718,00 дин.

Расходи ће бити у оквиру планираних средстава.

У Бору, 14.1.2021.



*Весна Тешовић*  
Весна Тешовић  
директор Народне библиотеке Бор